

Belang van provincies voor reptielen en amfibieën

Door verschillen in habitates en de wijze waarop Nederland na de ijstijden is gekoloniseerd, zijn soorten niet gelijkmatig over Nederland verdeeld. Hierdoor verschilt het belang van provincies voor reptielen en amfibieën en daarmee ook hun verantwoordelijkheid voor het behoud hiervan.

Aantal soorten per provincie

De soortdiversiteit aan herpetofauna verschilt sterk tussen provincies. Limburg spant de kroon met alle 23 Nederlandse soorten, waaronder vier soorten die enkel in deze provincie te vinden zijn. Drenthe en Gelderland (18), Overijssel (17) en Noord-Brabant (16) zijn ook soortenrijk. De minste soorten zijn aanwezig in Flevoland (7), Groningen (10), Zuid-Holland (10) en Zeeland (11), provincies die in het verleden voor een belangrijk deel onder invloed van de zee stonden en waar een aantal voor de herpetofauna belangrijke habitattypen schaars zijn of ontbreken. Sommige van deze wat soortenarmere provincies zijn voor bepaalde soorten echter van groot belang.

Aandeel landelijke populatie per provincie

Om een indruk te krijgen van het belang van provincies, is per soort gekeken naar het aandeel van de Nederlandse populatie (kilometerhokken) dat in een provincie voorkomt. Vier soorten komen enkel in Limburg voor: geelbuikvuurpad, vroedmeesterpad, vuursalamander en muurhagedis. Ook voor enkele andere soorten is deze provincie van bovengemiddeld landelijk belang (zie tabel). Gelderland en Noord-Brabant herbergen – mede vanwege hun grootte – ook belangrijke delen van de Nederlandse populaties van diverse soorten; soms zelfs 50% of meer. Voor Gelderland betreft het gladde slang (50%) en voor Noord-Brabant Alpenwatersalamander (52%) en vinpootsalamander (71%). Drenthe valt op doordat het als relatief kleine provincie 43% van de adderpopulatie bevat en ook een groot belang heeft voor andere soorten van heide en hoogveen, zoals heikikker, levendbarende hagedis, poelkikker en gladde slang. Overijssel heeft aanzienlijke delen van de populaties van knoflookpad, boomkikker en poelkikker. Zeeland herbergt meer dan een tiende van alle kilometerhokken met boomkickers.

Ook provincies in het (noord)westen en midden van het land doen voor diverse soorten een flinke duit in het zakje. Zo is Noord-Holland de belangrijkste provincie voor de rugstreep- pad (23%) en heel relevant voor meerkikker (18,5%) en zandhagedis (15,5%). Zuid-Holland is belangrijk voor met name meerkikker (19,5%) en rugstreep- pad (16,4%). Utrecht herbergt het grootste aantal kilometerhokken met heikickers (18,6%)

Gelderland, Noord-Brabant en Overijssel zijn de belangrijkste provincies voor de kamsalamander. Doordat hun belang voor diverse andere soorten nóg groter is, verschijnt de kamsalamander in deze provincies echter niet op kaart.

Noord-Brabant heeft de meeste kilometerhokken met levendbarende hagedis van alle provincies. Doordat het belang voor diverse andere soorten echter nóg groter is, verschijnt deze niet op kaart.

en meerkickers (22,4%) en is een goede tweede voor de ringslang (22,5%). Friesland springt er met name qua meerkikker uit en daarnaast met ringslang en adder.

Verschillen verklaard

We zien dat de oostelijke helft van Nederland een groot aandeel heeft binnen de verspreiding van veel soorten, in het bijzonder die van heide, hoogveen en kleinschalige cultuurlandschappen, beek- en rivierdalen. De (noord)westelijke helft is heel belangrijk voor soorten van duinen, zee- en laagveen, zoals meerkikker, rugstreep- pad en ringslang. De typisch Zuid-Limburgse soorten kennen een overwegend

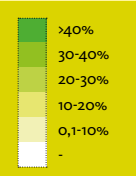
Drie belangrijkste soorten per provincie op basis van hun presentie, ten opzichte van de presentie in heel Nederland. In Limburg zijn vier soorten weergegeven, omdat deze alleen in deze provincie voorkomen.

- adder
- knoflookpad
- Alpenwatersalamander
- levendbarende hagedis
- bastaardkikker
- meerkikker
- boomkikker
- muurhagedis
- bruine kikker
- poelkikker
- geelbuikvuurpad
- ringslang
- gewone pad
- rugstreep- pad
- gladde slang
- vinpootsalamander
- hazelworm
- vroedmeesterpad
- heikikker
- vuursalamander
- kamsalamander
- zandhagedis

zuidelijke verspreiding in Europa, met een binding aan heuvelland en/of stenige omstandigheden; situaties die we nagenoeg uitsluitend in Zuid-Limburg kennen. De rijke variatie aan bodemtypen en landschappen in Friesland, verklaart het gevarieerde pallet van soorten daar: meerkikker (zee- en laagveen), ringslang (laagveen, hoogveen, heide) en adder (hoogveen, heide). Verschillen in inventarisatie-intensiteit spelen een rol. Het belang van goed geïnventariseerde provincies als Utrecht en

Gelderland kan daardoor licht overschat worden en vice versa voor minder goed geïnventariseerde provincies. Hopelijk vormt dit een stimulans om de minder goed onderzochte provincies gedetailleerder te inventariseren. We verwachten dat deze kennis provinciale overheden en terreinbeheerders helpt om de reptielen en amfibieën, zeker die waarvoor zij een bovengemiddeld belang hebben, de noodzakelijke aandacht in beleid en beheer te blijven geven.

Belang van provincies voor reptielen en amfibieën (provinciale presentie (kilometerhokken) gedeeld door landelijke presentie), 2012-2021.

	Vuursalamander	Alpenwatersalamander	Kamsalamander	Vinpootsalamander	Kleine watersalamander	Vroedmeesterpad	Geelbuikvuurpad	Knoflookpad	Gewone pad	Rugstreep- pad	Boomkikker	Heikikker	Bruine kikker	Poelkikker	bastaard/groene kikker	Meerkikker	Hazelworm	Zandhagedis	Levendbarende hagedis	Muurhagedis	Gladde slang	Ringslang	Adder
Drenthe	-	6,1	7,3	-	4,9	-	-	12,5	5,6	1,9	11,3	17,3	7,1	14,0	7,1	0,5	9,8	2,3	15,2	-	13,4	12,3	43,5
Flevoland	-	-	-	-	2,1	-	-	-	2,7	5,7	-	-	3,1	-	2,0	6,8	-	-	-	-	-	5,0	-
Friesland	-	-	0,3	-	6,0	-	-	-	5,5	6,6	7,4	10,0	6,4	4,6	7,2	17,8	0,9	4,6	5,9	-	3,3	12,0	12,5
Gelderland	-	4,1	36,9	-	19,1	-	-	19,4	19,2	11,9	21,9	12,5	16,4	27,8	17,1	2,7	47,2	47,5	21,5	-	50,3	24,4	31,0
Groningen	-	-	-	-	2,9	-	-	-	3,1	-	-	2,4	3,6	3,8	4,2	2,6	-	-	0,6	-	-	0,1	0,3
Limburg	100,0	36,4	7,1	29,0	7,2	100,0	100,0	17,4	8,6	8,3	12,7	4,7	8,6	6,4	6,9	3,5	17,8	8,4	17,0	100,0	15,1	1,5	2,1
Noord-Brabant	-	52,4	22,1	71,0	14,5	-	-	28,5	14,8	8,6	21,4	13,1	17,2	19,1	15,4	0,9	5,3	-	22,8	-	16,0	-	-
Noord-Holland	-	-	1,0	-	9,9	-	-	-	1,0	7,9	23,2	-	2,6	7,2	0,4	8,9	18,5	1,0	15,5	1,2	-	11,4	-
Overijssel	-	-	12,6	-	7,2	-	-	22,2	7,6	1,2	13,5	9,1	7,6	12,8	7,8	3,3	5,7	4,4	10,4	-	1,9	10,8	10,1
Utrecht	-	-	7,4	-	12,0	-	-	-	9,3	9,6	-	18,6	9,3	10,5	9,9	22,4	12,3	8,0	3,8	-	-	22,5	0,5
Zeeland	-	1,0	4,9	-	3,8	-	-	-	3,6	6,6	11,8	0,9	3,3	-	3,0	1,5	-	-	1,6	-	-	-	-
Zuid-Holland	-	-	0,4	-	10,5	-	-	-	12,1	16,4	-	8,9	10,4	0,6	10,4	19,5	-	9,2	-	-	-	-	-